

ZPRÁVODAJ

MUZEÁ KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

DUBEN - ČERVEN 2013

S nadcházejícím jarem jsme pro návštěvníky připravili celou řadu zajímavých projektů.

Kastelán hradu Helfštýna Jan Lauro vás seznámí s novými výstavami, které nenechají v klidu žádného milovníka chladných zbraní, ale osloví také nadšence a sběratele modelů automobilů. Jedinečnou příležitostí potěšit se krásou a elegancí rychlých kol v malém mě-

řítku budete mít do 2. června. Rovněž nebude chybět tradiční festival vojenské historie stejně jako již tradiční noční kování, na kterém prostě nemůžete chybět.

Milovníky zvířat a přírody vůbec zcela jistě potěší akce pořádané Ornis, ať již se jedná o sezónní výstavu o zvířatech kolem nás s názvem *Ve městě to žije!* či celou řadu přírodovědných vycházek. Více se dozvíte uvnitř tohoto čísla.

Na přerovském zámku bude od jara až do podzimu ve znamení významného výročí přerovské Meopty. Co pro vás v souvislosti s oslavami chystáme, o tom nejzasvěceněji promluví kurátor projektu Meopta 80, Petr Sehnálek.

A jaký by to byl počátek léta bez tradičních folklorních slavností? Již sedmý ročník folklorního festivalu *V zámku a podzámčí* a aktivity s ním spojené Vám na stránkách našeho zpravodaje představí jeho ředitel a člen folklorního souboru Haná Přerov, Lubor Maloň.

Věříme, že si z přepestře nabídky vyberete. Zachovejte nám přízeň. Těšíme se na vás.

Legenda optického průmyslu slaví významné jubileum. Více uvnitř čísla.

Sezóna na Ornis právě začíná!

Jaký program pro návštěvníky ornitologické stanice připravili její pracovníci na jarní měsíce, na to jsme se zeptali ornitoložky a kurátorky nové výstavy Mgr. Lucie Turčokové, Ph.D.

Každý rok připravujete celoroční výstavu a jinak tomu bude i letos. Na co se můžou návštěvníci těšit?

(LT) Od 3. dubna je otevřena nová výstava *Ve městě to žije!*, která představí návštěvníkům jak to žije ne jenom ve městě, ale také na naší ornitologické stanici. Tématiku městského prostředí a jeho obyvatel jsme zvolili na základě řešení každodenních problémů, se kterými se setkáváme v naší ekoporadně a záchranné stanici. Rychle se vyvíjející města v dnešní době ubírají přirozené prostředí pro život mnohým druhům rostlin a živočichů. Někteří se nedokážou novým podmínkám přizpůsobit a tak v celých populacích vymírají, nebo se přesouvají na jiná, pro ně vhodná stanoviště. Jiným druhům životní prostor ve městech, i když pozměněný, nedělá velké starosti a dokážou si vhodné místo pro život najít. Naléme-li počtu druhů právě městské prostředí poskytuje výhody, které by ve volné přírodě nenašly. Výstava je zaměřena na druhy, které se dokázaly městu přizpůsobit a žijí s námi často pod jednou střechou. Některá spoluzítí s lidmi jsou nekonfliktní a často ani o našich podnájemnicích nevíme.

V mnoha případech však není pro nás lidi příjemné a tak se snažíme nechtěných spolubydlících zbavit.

Kromě nahlédnutí do života běžných městských živočichů tady návštěvník najde mnoho rad, které jej poučí o tom, jak s živočichy a rostlinami zacházet, jakou cestou se vydat, abychom našli společnou řeč a navzájem se dokázali podělit o životní prostor, tak důležitý pro všechny, jakým je město.

Kdy je možné výstavu navštívit?

(LT) Výstava bude otevřena od 3. dubna do 31. října ve všední dny od osmi do šestnácti hodin, přes víkendy od devíti do sedmnácti hodin. Vstupné na výstavu je 20 Kč.

Slyšeli jsme, že připravujete rovněž novou expozici...

(LT) Ano. Venkovní expozice vzniká v rámci projektu České ornitologické společnosti a České společnosti pro ochranu netopýrů s názvem „Pod jednou střechou“. Bude zaměřena na rorýsy a netopýry a jejich ochranu při moderních přestavbách měst.

Výstava ale nebude tím jediným, co nás v jarních měsících čeká...

(LT) K výstavě je připraven rozmanitý doprovodný program. Do začátku léta ještě stihneme naši jedinečnou exkurzi. Dne 20. 6. pořádáme pro zájemce procházku nočním Přerovem. S průvodcem dr. Chytilcem se účastníci vydají ulicemi večerního města a budou společně pátrat po jeho živoucích obyvatelích. S detektorem se bude číhat na netopýry, kteří se před západem slunce vydají na svůj každodenní lov. Pomocí dalekohle-

dů rychleji a lépe zaznamenáme každý podezřelý pohyb v temných zákoutích nočního města.

Sraz bude v 19 hodin u zámku na Horním náměstí, vstupné je 10 Kč.

Kdo může vaše aktivity navštěvovat?

(LT) Tyto i další námi pořádané akce jsou určeny pro širokou veřejnost, mládež a rodiny s dětmi. Jejich náročnost je přizpůsobena i pro důchodce.

Věříme, že vaše letotšní nabídka osloví nejširší publikum. Podrobnější informace nejen o aktuálním programu, ale o dalších aktivitách na ornitologické stanici se dozvíte na www.ornis.cz.

Jsou ostré, jsou elegantní....Jsou OSTŘE ELEGANTNÍ!

V sobotu 20. dubna se na Helfštýně slavnostně otevře celosezónní výstava věnovaná chladným zbraním. Největší prostor zde budou mít především špičkoví čeští nožíři.

Cílem výstavy Ostře elegantní je představit návštěvníkům historii, současnost a základní rozdělení chladných zbraní. Přestože prostory hradní galerie nejsou nijak rozlehlé, nabídne výstava desítky historických i nedávno vzniklých exponátů předních českých nožířů, mečířů, kovolijců a kovářů. Seznámíte se s loveckými, sportovními, útočnými nebo ryze pracovními zbraněmi. Zastoupeny budou nejen nože, ale také meče, rapíry, palaše a šavle z fondu historických zbraní Muzea Komenského v Přerově. Naskytne se i příležitost pro srovnání historických originálů s novodobými replikami zapůjčenými od soukromého sběratele. Výstava nabídne řadu zajímavostí a unikátů. Za vyzdvižení stojí kolekce japonských zbraní, kterou na Helfštýn zapůjčí kolektiv olomouckých autorů.

Zastoupeny budou nejen nože, ale také meče, rapíry, palaše a šavle z fondu historických zbraní Muzea Komenského v Přerově. Naskytne se i příležitost pro srovnání historických originálů s novodobými replikami zapůjčenými od soukromého sběratele. Výstava nabídne řadu zajímavostí a unikátů. Za vyzdvižení stojí kolekce japonských zbraní, kterou na Helfštýn zapůjčí kolektiv olomouckých autorů.

Dozvíte se, jaké materiály se používají ke kování čepelí, z čeho všeho se dají vyrobit rukjeti a jak ušít pořádné pouzdro. Zajímá vás, jak se rodí damascénská ocel? Slyšeli jste o starodávném způsobu tavení pravého damašku tzv. wootzu? Víte, že se dá čepel vykovat i z meteoritu? Po návštěvě výstavy Ostře elegantní můžete směle tvrdit, že ano.

Přiblížíme také základní technologie a způsoby zdobení všeho druhu. Chcete si rozšířit povědomí o prastarých způsobech zpracování materiálů, nebo se jen pokochat mistrovstvím zručných nožířů? Pak právě pro vás je určena výstava Ostře elegantní. V galerii hradu Helfštýn bude k vidění od 20. dubna do 31. října. Představíme práce Jaroslava Brixioho, Jiřího Čurdy, Jaromíra Kováře, Pavla Ševečka, Petra Melichárka, Michala Roseckého, Jiřího Němce, Jaroslava Němce, Miloše Kislingera, Pavla Řiháčka, Pavla Bolfa, Otakara Ručka a Jiřího Zdařila. Vstupné na výstavu je součástí běžného vstupného.

YOUNGTIMERS PRO MALÉ I VELKÉ

Sobota 6. dubna bude svátkem všech milovníků a obdivovatelů modelů aut.

Jan Lauro

V H-studiu na třetím nádvoří hradu Helfštýn začne ve 14 hodin výstava Youngtimers. Jak nasvědčuje název výstavy, půjde o exponáty doby nedávno minulé, konkrétně z druhé poloviny 20. století. Prostor hradního ateliéru vyplní kolem dvou set aut zapůjčených z unikátní soukromé sbírky. Všechny exponáty zapůjčí správě hradu jediný sběratel, který se může pyšnit kolekcí čítající téměř 1 700 kusů aut, převážně v měřítku 1:18 a 1:43. Hradní prostory ozdobí nablýskaní zástupci evropských značek, amerických kultovních vozů, ale i auta české výroby.

Samostatně budou prezentovány klenoty sbírky. Půjde o vozy, kterých bylo vyrobeno limitované množství nebo automobily, které se ve své době mohly pyšnit oceněním Vůz roku. Teď, když stačí kliknout a vložit model do on-line košíku, si na některé komplikace spojené s honbou za přírůstky do kolekce vzpomenu jen starší sběratelé. Získat kvůli rozšíření sbírky dovolenou, zajistit řádná povolení a vycestovat do zahraničí? Ano, i takto se rozšiřovaly řady v sérii našeho zapůjčitele.

Základy sbírky jsou položeny v 60. letech. Už půl století se systematicky rozrůstá a věřte, že v současnosti opravdu stojí za to. Historické souvislosti, technické zajímavosti a kuriozity spojené s vystavenými exponáty přiblíží texty Mgr. Bedřicha Zapletala, který se zhostil role kurátora. Přijďte se přesvědčit, zavzpomínat a dozvědět víc. Pokochejte se nejluxusnějšími dopravními prostředky zmenšenými do velikosti razítka či krabice od mléka.

Který vůz zapříčinil obchodní debakl firmy Ford v 50. letech? Čím se nejraději projížděla Brigitte Bardot? Který vůz si oblíbil francouzský prezident Charles de Gaulle a proč? Která auta zazářila na stříbrném plátně po boku inspektora Columba či agenta 007, Jamese Bonda?

A jak se jezdilo československým prezidentům ve srovnání s běžnými obyvateli ČSSR před rokem 1989? Vzpomenete si na slavnou honičku Mustanga a Chargeuru z filmu Bullittův případ? Výstava Youngtimers Vám toho samozřejmě ukáže a zodpoví mnohem víc.

Od 7. dubna do 2. června 2013, denně mimo pondělí, vstupné v rámci běžného vstupného.

Archeologický výzkum sboru a školy jednoty bratrské v Přerově, Na Marku.

V rámci přednášky Mgr. Zdeňka Schenka a Bc. Jana Mikulíka budou zájemci seznámeni s výsledky záchranného archeologického výzkumu, který probíhal v souvislosti se stavebními úpravami jižního předpolí Tyršova mostu.

Lokalita Na Marku situovaná na levém břehu řeky Bečvy sehrála důležitou roli v dějinách města Přerova. V roce 1554 zde byl vystavěn nový bratrský sbor, který stal svědkem největšího rozmachu činnosti jednoty bratrské v Přerově. U příležitosti jeho vysvěcení v roce 1555 majitel přerovského panství Vratislav z Pernštejna obdaroval tamní bratrský sbor právy a svobodami.

Spolu s přilehlou školou tvořil duchovní centrum společenství. Působil zde, mezi jinými významnými osobnostmi, přerovský rodák a biskup jednoty bratrské Jan Blahoslav a také poslední biskup jednoty Jan Amos Komenský, který zde v roce 1618 uzavřel sňatek s Mandalenou Vizovskou. V období rekatolizace byl původní sbor přeměněn na katolický kostel sv. Marka. V roce 1749 kostel vyhořel při velkém požáru celého města a již nebyl obnoven. V roce 1789 byly zbytky kostela zbourány a použity k opravě kostela na Šířavě. V předmětném prostoru byla v letech 1896 – 1897 realizována výstavba sokolovny. Nejmladší stavební etapu představují stavební úpravy sokolovny v roce 1936 na „Bio Alfa“, znárodněné v roce 1945 a dále fungující jako kino Jas. Objekt byl v roce 1988 zbourán a zplanýrovaná plocha zatravněna.

Možnost provést archeologický výzkum v této lokalitě se naskytla až v roce 2012. Během výzkumu došlo k odkrytí překvapivě dobře zachovalých základů bratrského sboru a školy jednoty bratrské.

Zároveň byla odkryta dlážděná cesta renesančního stáří oddělující od sebe oba objekty. Na lokalitě se podařilo odkryt soubor movitých archeologických nálezů z období raného novověku. Jde především několika desítek mincí, mezi kterými zaujme zlatý altun ražený sultánem Ahmedem I. v Konstantinopoli. Z dalších artefaktů lze uvést knižní kování, církevní medailony či oděvní přezky a knoflíky. Z prostoru školy pochází zajímavá kolekce zlomků komorových reliéfně zdobených kachlů s tapetovými motivy. Ty byly součástí kamen, které vyhlížely jednotlivé místnosti objektu na přelomu 16. a 17. století.

Vše se dozvíte ve čtvrtek 11. dubna v 17 hodin v příjemném prostředí Korvínského domu. Vstupné 10 Kč.

Hmotová rekonstrukce bývalého bratrského sboru, vsazená do leteckého snímku Mgr. F. Pospíšila. Autor Ing. J. Tomešek, 2012.

ORNIS: Připravili jsme „Jarní“ program

Programy připravované pro děti mateřinek, základních i středních škol v ornitologické stanici jsou téměř všechny zaměřené na přírodu. Protože příroda prochází v průběhu roku nevidanými změnami, je logické, že v určitém období chceme dětem ukázat vždy to aktuální co se v ní děje. No a ve světě ptáků se tedy zrovna na jaře dějí věci!

Tažní ptáci se vracejí ze svých zimovišť. Nejsou hloupí, proto si cestu dobře vybírají. Vyhýbají se dlouhým mořským pláním a jiným místům bez možnosti přistání, odpočinku a získání

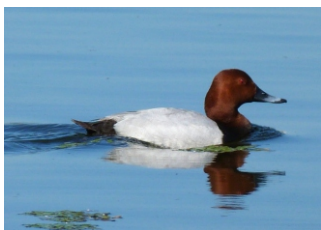
potravy. Na cestě je čeká spousta přirozených nástrah i lidí. Když konečně doletí, čeká je tvrdý boj o hnízdní teritoria. Samečci se musí dobře předvést, aby si je samičky vybraly a založily s nimi rodinu.

Kdo z nás lidí si umí představit, že by si každoročně stavěl nový domov? Ptáci to dělají a jejich hnízda jsou mnohdy obdivuhodná „stavení“. Když tohle všechno zvládnou, čeká je dalších několik týdnů až měsíců urputné práce s vyhláhlými mláďaty. Takoví sýkorčí rodiče kromě sebe žijí i dvanáct hladových krků. Jak jim tedy dobrá lidská duše může pomoci? Nabídneme jim ubytování ve své zahradě a za sesbírání nějakého škodlivého hmyzu jim pronajmeme ptačí budku a darujeme pár bobulí z keřů.

O tom všem si s dětmi povídáme a hrajeme si na to v našem Jarním programu. Nejoblíbenější částí je ale stejně jeho závěr, kdy si děti ze stavebnic stlučou ve skupinách svou budku a tu si odnášejí s sebou do školy. Program tak přesahuje za hranice dvou hodin strávených u nás a našeho pozemku. Budku je třeba vyvěsit, ptáky v ní mohou děti pozorovat a pojmu je za „své“. A o budku je třeba se také postarat, až ji ptáci opustí. Ptačí jaro si v našem programu mohou děti vyzkoušet od března do května. Těšíme se! Budek máme dost.

Jana Kosturová

Ornitologická exkurze za ptáky do Tovačova

20. dubna 2013 vás jménem Ornitologické stanice Muzea Komenského v Přerově zveme na tradiční ornitologickou exkurzi s průvodci Jiřím Polčákem a Lucií Turčokovou.

Setkáme se v 8.00 hod. na autobusovém nádraží v Tovačově, odkud se projdeme po hrázi Hradeckého rybníka s dalekohledy a budeme pozorovat vodní ptactvo.

Duben je obdobím intenzivní migrace ptáků, proto můžeme očekávat i neočekávané zástupce mnoha druhů, které u nás v hnízdní době nemáme možnost vidět. Kromě

klasického pozorování monokulárními dalekohledy, které nám život ptáků přiblíží až neuvěřitelně, se taky podíváme na odchyt ptáků do nárazových sítí a řekneme si něco o metodách bádání v ornitologii. Osobní kontakt se živými zvířaty bude pro mnohé určitě nezapomenutelným zážitkem.

Propojení strážců Jantarové stezky zakončí noční kování

Na Helfštýně zažijete v noci ze soboty 27. na neděli 28. dubna místo pálení čarodějnic netradiční kovářskou podívanou.

Úzký kruh přátel kovářů se letos rozhodl vytvořit společnou práci s optickou tematikou. Jelikož v letošním roce slaví přerovská Meopta jubileum: 80 let od založení, vykovou mistři černého řemesla monumentální dalekohled. Během dne firma zapůjčí funkční dalekohledy, kterými se pokusíme

propojit hrady Helfštýn, Starý Jičín a Hukvaldy. K akci nazvané Propojení strážců Jantarové stezky vznikne během noci železné poděkování pořadatelům za příjemnou spolupráci. Při loňském prvním ročníku Nočního kování se zrodil monumentální volant, který byl slavnostně předán Oldtimer klubu Helfštýn. Ruku k dílu přiložili např. S. Příkryl, I. a M. Stawaritschovi, L. Krátký, J. Němec a další. V nezměněné sestavě se mistři sejdou i letos. Cílem akce je vytvořit přátelskou atmosféru a prezentovat návštěvníkům kovářství i hrad Helfštýn v tak trošku jiném světle. Hrad bude otevřen od 20.00, jednotné vstupné 60 Kč, děti do 6 let zdarma. (jl)

Výprava za „králem pěvců“

Slavíka považuje většina lidí za "krále pěvců". Zřejmě k tomu výrazným způsobem přispěl faktor častého nočního zpěvu, a to v době, kdy i na lidský druh působí nastupující jaro stejným způsobem jako na slavíky. Není ale pravdou, že slavíci zpívají výhradně v noci, jak se často traduje. A zdaleka ani nepatří mezi naše nejlepší pěvce; takový sedmihlásek nebo rákosník zpěvný jej v libozvučnosti i pestrosti zpěvu zcela jistě trumfnou (jak konec konců naznačuje i jejich jméno). Ale výrazný tlukot slavíků a vlahá jarní noc působí své Málokdo z běžných lidí slavíka viděl: je to skrytý žijící pták, nejčastěji se vyskytuje v hustém podrostu na okrajích lesů, vodních toků nebo parků i zahrad. Hnízdo s nenápadně hnědavě zbarvenými vejci bývá nejčastěji dobře skryté ve spadaném listí, ležících větvích nebo husté spleti výhonků. Slavík je přísně tažný pták zimující v tropické Africe. Patří do čeledi drozdovitých ptáků, stejně jako například kos, drozd, červenka, rehek nebo modráček. Jsou pro ně typické vysoké nohy, velké tmavé oko a často velmi brzká ranní a potom podvečerní aktivita. Mláďata téměř všech druhů jsou v prvním šatě výrazně kropenatá.

Na Přerovsku lze tento druh běžně slyšet např. kolem tovačovských rybníků nebo na zarostlých březích Bečvy a Moravy. Přímo v Přerově je vhodnou, pravidelně obývanou lokalitou oblast laguny u Žebračky a hustý podrost kolem Bečvy. A právě do těchto lokalit se s námi můžete podívat 3.5. při akci Noc slavíků. Na výpravu za slavičím hlasem vyrazíme s průvodcem Josefem Chytilým od budovy ORNIS ve 20 hodin. Vstupné je 10 Kč.

Meopta 80: Historie optického průmyslu v Přerově

Petr Sehnálek

Rok 2013 je ve znamení významného výročí nejen v dějinách města Přerova, ale i v dějinách domácího průmyslu vůbec. Bude tomu totiž již 80 let, co byla ve skromných podmínkách založena firma Optikotechna, jeden z prvních závodů optického průmyslu v tehdejším Československu. Podnik se brzy uplatnil na domácích trzích a začal značně rozšiřovat rozsah výroby. Mohutná expanze následovala po roce 1945, kdy byl podnik přejmenován na Meopta (tj. Mechanická a optická výroba) a proslul nejen výrobou fotoaparátů či promítacích přístrojů a stal se hlavním podnikem optického průmyslu ve státě s množstvím nejružnějších podřízených poboček. Podstatnou část nabídky však tvořila také vojenská výroba pro zbrojní arzenály východního bloku, která však byla tehdy přísně tajena.

Společná výstava Muzea Komenského v Přerově a firmy Meopta si klade cíl mimořádné místní i celostátní výročí náležitě připomenout a seznámit širokou odbornou i laickou veřejnost s bohatou a úspěšnou výrobní produkcí a také významem podniku pro místní i celostát-

ní hospodářství či neznámým kapitolami z dějin, a samozřejmě i přiblížit neaktuálnější současnost této firmy. Návštěvník se může těšit na takřka kompletní produkci fotoaparátů včetně legendárního flexaretu, jakožto oslavu techniky klasické fotografie s četnými doprovodnými programy věnovanými právě klasické fotografii, fotografům a fotoaparátům. Stranou nezůstane ani věhlasná promítací technika, která ukáže, že ještě není již jen pouhým muzejním exponátem. Výstava tak nabídne nejen možnost znovuprožít fenomenální úspěchy výrobků Meopty na světových výstavách Expo, ale „na vlastní oči“ zažít pohlízet na svět optikou Meopty prostřednictvím nejružnějších denních i nočních pozorovacích systémů. Před návštěvníky bude doslova „defilovat“ početná řada nejružnějších typů výrobků oblasti fotografické, promítací, záznamové, pozorovací, vojenské a další specializované techniky. A vzhledem k tomu, že za tím vším vždy stála a stojí lidská práce, bude výstava rovněž věnována zaměstnancům podniku, jejich osudům, pracovním i životním podmínkám či volnému času.

Křížem krážem dějinami optiky (a Meopty)

Jak je již dobrým zvykem, doplňujeme významné prezentační projekty muzea širokou škálou doprovodných programů. Jedním z nich je tematický přednáškový cyklus muzejních úterků, rozšiřující poznání vybraných částí prezentované problematiky. A nejinak je tom samozřejmě i u výstavy Meopta 80, v jejímž rámci připravil autorský kolektiv celkem šest zajímavých přednášek. Přednášky se budou konat v jarním a podzimním cyklu, vždy v úterý od 17 hodin v tzv. Korvínském domě na Horním náměstí č. 31. Vstupné na přednášku činí 10 Kč.

21. květen: RNDr. Vladimír Chlup O cestách světla aneb počátky optiky

První přednáška cyklu je soustředěna na období, kdy se z lůna optického řemesla zrodily první složené optické přístroje, které vzrušily největší mozky své doby a staly se zdrojem poznání utvářející optiku jako vědu. Lidský sen vidět neviděné, naplněný prací Keplera, Galilea a mnoha dalších, tvoří strhující příběh, který bude stále přitahovat a uchvacovat.

4. červen: J. Sypěna a Z. Veselá Meopta v proměnách času

Další přednáška v pořadí již se plně dotkne jubilujícího podniku Meopta a její náplní budou dějiny od založení původní firmy Optikotechna na jaře 1933 až do nejžhavější současnosti soudobé Meopty. Představeny budou nejen významné mezníky přerovské optické historie, ale rovněž bude zachycen nemalý vliv, jaký měla v průběhu času tato významná firma na rozvoj samotného města Přerova.

18. červen: RNDr. Miloš Slaný Astronomické dalekohledy

V poslední předprázdninové přednášce se amatérský astronom dr. Slaný zaměří na historii a vývoj dalekohledů užívaných v astronomii. Posluchač se tak může těšit

na historii a vývoj dalekohledů užívaných v astronomii. Posluchač se tak může těšit na podrobné seznámení s touto specifickou skupinou optických výrobků a nahlédnout tak do tajů funkce a použití nepostradatelných pomocníků při pozorování noční oblohy.

Podzimní cyklus přednášek zahájíme v úterý 3. září 2013 v 17 hodin. Přednášejícím bude Ing. Vladimír Matula, bývalý šéfkonstruktor podniku, který připomene nejen stěžejní představitele bohaté produkce firmy, ale také různé rarity a jiné zajímavosti.

(ps)

(Me)optická noc v muzeu

U příležitosti jubilejní výstavy Meopta 80 se rovněž uskuteční tematický program tzv. muzejní noci nabízející návštěvníkům celou škálu zajímavých prezentací. V pátek 24. května se přerovský zámek stane místem představení nejružnějších přístrojů, tajů a zajímavostí z oblasti optiky. Na malé i velké čeká camera obscura, laterna magica a další poklady klasické optiky v podání interaktivního a zábavného Studia bez kliky. Promítání filmu klasickým promítacím přístrojem podrobně ukáže nejen jeho obsluhu a funkci, nýbrž připomene doby starých biografů. Rovněž je možno se těšit na názorné představení procesu vzniku klasické fotografie či zase na pozorování noční oblohy silným astronomickým dalekohledem. S noční temnotou se pak vypořádají přístroje nočního vidění, jejichž prezentace bude taktéž součástí programu.

Co má optika společného s opicí? Dozvíte se ve výstavě

Pokud se děti v doprovodu učitelů nebo svých rodičů vydají během léta na přerovský zámek, čeká na ně výstava plná vzdělávacích, ale zároveň zábavných aktivit. Že nevěříte? Vždyť přece stačí, abychom si uvědomili, jak vypadaly počátky fotografie, a jakou kouzelnou atmosféru v sobě ukrývaly první fotoateliéry. Každý z nás si určitě rád zavzpomíná na dobu vzniku české amatérské fotografie, charakteristickou „vůni“ vývojky a na staříčké Flexarety. V hravém programu k výstavě návštěvníka určitě potěší mnohá vysvětlení optických jevů, ale také na něj čeká setkání s nejmodernější optickou technikou z produkce Meopty, která je zákazníkům na mezinárodní úrovni nabízena v oblasti spotřební, průmyslové a vojenské sféry. Již při vstupu do výstavy *Meopta 80. Historie optického průmyslu v Přerově* se každý stává

hrdinou poučného příběhu, na kterém ho doprovází nejen moudrá slova vědců, ale také veselá náповěda opičáka Flexika. S jeho pomocí brzy mladý badatel dochází k poznání, že kromě prvních dvou písmenek optika nemá nic společného s opicí, ale že tato fyzikální věda umí využít světla ke každodennímu prospěchu lidí a disponuje také zábavný rozměrem. Pomyslná startovní čára našeho příběhu se nachází sice hluboko v dějinách lidstva, kdy lidé často vzhlíželi s očekáváním ke hvězdám, ale směřuje především k historii významné přerovské firmy na výrobu optických přístrojů s dlouholetou tradicí. Buďte vítáni v úchvatném světě fotoaparátů a promítaček, dalekohledů a mikroskopů, vojenských zaměřovačů a puškohledů, ale také spousty jiných „optických věcíček“.

Kateřina Tomešková

Hrady, památky, příroda a zajímavosti Českého středohoří

Po sérii přednášek o Slovensku a Maďarsku se opět s Lubomírem Vyňuchalem vrátíme zpátky do české kotliny. Tentokrát se vydáme do oblasti, které vévodí Milešovka, největší hora České republiky, nazvaná v 17. století Bohuslavem Balbínem „Královnou Prostředních hor“. Navštívíme bezmála dvě desítky čedičových kup, jejichž vrcholové partie zdobí hradní zříceniny a budeme si povídat i o lidech, jimž zdejší krajina učarovala. V první řadě to bude Emil Filla, asi nejznámější malíř panoramat Českého středohoří. Samotné vyznání krajiny z října roku 1952, které napsal v dopisu Ladislavu E. Drahošovi, vypovídá, stejně jako desítky obrázků o jeho vlastenectví: „Škoda, že jsem nebyl na světě, když všechny ty kopce chrly lávu a dýmaly čoud a země se třásla, hromy bily a dunělo to a praskalo - jen památka na to nám zůstala a celá krajina tou připomínkou žije a na rozdíl od jiných krajín má v sobě život, drama vzpínání se k nebesům a mluví o vzdoru proti všemu, co tlačí dolů a ponižuje. Nikde není na světě tolik krásy jako tady a lidé to neznají - jen ty o tom víš.“

Autor přednášky sice nepoužíval při zvětšování oné krajiny štětce a lavírované barevné tuše jako mistr Filla, ale pokusil se, podobně jako třeba malířův přítel Josef Sudek, zachytit její krásu prostřednictvím fotoaparátu. Každopádně věří, že po zhlédnutí dataprojekce se přidáte k zástupu jejích obdivovatelů, podobně jako kdysi J. W. Goethe, Richard Wagner, Alexander von Humboldt či Karel Hynek Mácha. Přednáška se uskuteční ve čtvrtek 16. května v 17 hodin v rytířském sále Korvínského domu (Horní nám. 31, Přerov). jednotné vstupné 10 Kč.

TŘI JEDNIČKY PRO MEDVĚDA

Výstava z plyše pro potěchu duše se koná ke 111. výročí vzniku prototypu první sériové výroby plyšových medvědů v německé firmě Steiffa a současně ke 111. výročí otištění kariatury prezidenta Theodora Roosevelta, která stála u zrodu anglického názvu „Teddy Bear“. Představí se zde medvídky ze soukromé sbírky jako zábavné i poučné hračky. A proč dáváme medvídkovi hned tři jedničky? Plyšový medvěd byl první pohyblivou hračkou a první hračkou společnou chlap-

cům i dívkám (a často i mužům a ženám). Na naší výstavě se budete moci navíc přesvědčit, že medvěd je první zvíře na světě, které s elegancí zvládá úplně všechny lidské činnosti, od vaření, přes uklízení, hraní na klavír, lyžování, balet až k slavení svatby, předčítání mláďatům a tichého hloubání na lavičce. Výstava bude zahájena slavnostní vernisáží 1. června v 17 hodin a potrvá až do 8. září.

Na Helfštýně budou opět řinčet zbraně

Při Festivalu vojenské historie se hrad Helfštýn promění v živé bojiště. O víkendu 25. a 26. května se na hrad sjede více než 150 účinkujících nejen z klubů vojenské historie a historického šermu, ale i spousta dalších umělců. Na návštěvníky dýchne atmosféra válečného prostředí s množstvím doprovodných akcí.

Hlavním organizátorem celé akce je olomoucká skupina historického šermu Adorea, o. s. Ta ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově a správou hradu Helfštýn uspořádá čtvrtý ročník velkolepé akce, která přestaví vývoj vojenství se vším, co k němu patřilo v jeho dlouhé historii. Návštěvníkům se představí řada vojenských jednotek a skupin tzv. living-history. Vystoupí skupiny zaměřené např. na antický Řím, starověké válečnictví, gotický šerm, rudolfínskou dobu či pruskorožnovské války.

Průřez vojenskou historií bude založený na přímé demonstraci historických zbraní a zbrojí v akci. Efekt bohatých choreografií znásobí prolínání se různých historických etap v jednom prostoru. Kromě živých vystoupení šermířských skupin bude program obohacovat historická hudba. V průběhu celé akce se představí kejklíři, žonglér, sokolníci, historická střelnice a kostýmovaní pořadatelé. Vše by měla doplňovat divadelní vystoupení a komponovaná šermířská představení.

Hrad se rozezní úderem mečů a kordů, ale stejně tak i historickými nástroji hudebníků a řemeslníků. Prostory uvnitř hradního komplexu by měly zaplnit stany, které korespondují se zaměřením jednotlivých skupin a klubů vojenské historie.

Celou akci podpořil mimo jiných také Olomoucký kraj a Muzeum Komenského v Přerově. Mezinárodní zkušenosti pořadatelské skupiny Adorea, jež se podílela na natáčení několika filmových snímků, spolupracuje s Moravským divadlem v Olomouci a již pravidelně se umísťuje na nejvyšších stupních při hodnocení choreografie historického šermu, zaručuje vysokou úroveň kulturně zábavní náplně této akce.

ZAMĚŘENO NA DĚTI

Lubor Maloň

Pravidelnému návštěvníkovi muzea je známo, že velká pozornost našich pracovníků, především muzejní pedagožky a jejich spolupracovníků, je věnována dětem. Platí to i v případě folklorního festivalu *V zámku a podzámčí*, který od roku 2007 pořádá Folklorní soubor Haná Přerov, právě ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově. Protože se budu o této akci podrobněji rozepisovat na jiném místě, zaměřím se v tomto článku na ty doprovodné části festivalu, které jsou určeny dětem. V rámci zmíněného festivalu se uskuteční dvě dětské soutěže - pěvecká soutěž *O zámecký klíč* a výtvarná soutěž *Na horách, na dolách*. Obě již mají delší tradici a pravidelně vyvolávají velký zájem veřejnosti.

Příležitost pro mladé zpěváky

Pěvecká soutěž *O zámecký klíč* vznikla v roce 2007 a je určena pro děti z mateřských a základních škol. Protože je součástí folklorního festivalu, je pochopitelné, že soutěžící musejí zpívat libovolně zvolenou lidovou píseň.

Přihlášky do soutěže mohou zájemci posílat do 12. dubna 2013 na adresu ozameckyklic@seznam.cz. Výběr soutěžících (rozdělených do čtyř kategorií) do finálového kola soutěže proběhne v sobotu 13. dubna od 9.30 hodin v prostorách Korvinského domu Muzea Komenského v Přerově (Horní náměstí 31). Vlastní finále, kde už děti budou zpívat za hudebního doprovodu CM Primáš Přerov, se pak odehraje přímo během zmíněného festivalu, tedy v sobotu 15. června, na Horním náměstí, takřka v pravé poledne. Samozřejmě za spravedlivého dohledu odborné poroty.

Na své si přijdou i talentovaní výtvarníci

Do výtvarné soutěže *Na horách, na dolách* se mohou hlásit děti z mateřských a základních škol, které vytvoří výkres (nejlépe ve formátu A3 nebo A4) na téma život našich předků na horách a v úrodných nížinách (např. práce na poli, práce v lese, pasení dobytka, výroba

sýra, divoká zvířata, zbojníci). Každá práce musí být čitelně označena jménem a příjmením autora, jeho věkem, třídou, názvem a adresou školy a kontaktem na vyučujícího. Uzávěrka soutěže je 12. května 2013. Odevzdané práce se vracejí jen na vyžádání, je možné je posílat na adresu *Muzeum Komenského v Přerově, Mgr. Lubor Maloň, Horní náměstí 7, 750 11 Přerov*. Výtvarné práce budou rozděleny do tří kategorií (MŠ, 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ). Odborná porota vybere z každé kategorie tři vítězné práce, které budou odměněny mimo jiné cenami od firmy Centropen Dačice. Slavnostní vyhlášení výsledků výtvarné soutěže proběhne v sobotu 1. června v 15.00 hodin v Muzeu Komenského v Přerově, v rámci vernisáže *Tři jedničky pro medvěda*. Od 1. června do 28. července budou oceněné a další vybrané práce vystaveny v Muzeu Komenského v Přerově v rámci výstavy *Na horách, na dolách*. Další vybrané práce pak budou dne 15. června představeny veřejnosti rovněž na folklorním festivalu *V zámku a podzámčí 2013* na Horním náměstí v Přerově.

Autoři oceněných a vystavených prací budou s předstihem informováni. Další informace, včetně bližšího zadání výtvarné soutěže, naleznete na www.hana-prerov.cz

Podíleli jsme se na obnově síně Komenského na ZŠ J. A. Komenského v Přerově-Předmostí

Komenského síň vznikla v prostorách základní školy v Předmostí v roce 1989 u příležitosti udělení čestného titulu ZŠ J. A. Komenského. Autorem tehdejší expozice byl pracovník Muzea Komenského Jiří Lapáček. Vitríny vyrobil zdarma tehdejší patronátní závod školy KAZETO. Po dvaceti letech již panely dosloužily a v loňském roce začalo komeniologické pracoviště muzea připravovat obnovu expozice. Byla zvolena zcela nová koncepce a do stávajících vitrín vytvořeny nové panely. Autorkou scénáře je Helena Kovářová. Důležitá

fakta ze života Komenského byla popisována na pozadí dalších dobových událostí. Vysvětleny byly také historické souvislosti tak, aby bylo možné textový a obrazový materiál používat přímo pro výuku.

Umělecko-historický zájezd za památkami okresu Blansko

I letos jsme pro Vás připravili umělecko-historický zájezd, tentokrát za památkami okresu Blansko. Společně navštívíme perly moravské šlechtické architektury, jakými je barokní zámek Lysice s bohatě zařízenými interiéry představujícími životní prostředí a styl přední moravské hraběcí rodiny Dubských z Třebomyslic. Dále si prohlédneme renesanční zámek Blansko ve kterém jsou k vidění tematické výstavy Moravského krasu, historie hutnictví, historie dekorativní a užitkové litiny a historie hradu Blanska. Posledním z navštívených objektů bude malebný zámek Rájec - Jestřebí. U všech památek je zajištěn odborný průvodce.

Termín zájezdu: 27. 6. 2013, odjezd autobusu v 7.00 z parkoviště za kinem Hvězda. Cena zájezdu bez vstupného do navštívených objektů je 200,- Kč.

Závazné přihlášky podávejte na pokladně zámku Muzea Komenského v Přerově. Kapacita zájezdu maximálně 45 osob.

Další informace vám poskytneme na telefonu 581 250 540 nebo emailu: lukes@prerovmuzem.cz.

Na společný zážitek se srdečně těší průvodce Kamil Lukeš.

PŘIHLÁŠKA NA UMĚLECKO-HISTORICKÝ ZÁJEZD "ZA PAMÁTKAMI BLANENSKA"

Jméno a příjmení:

Korespondenční adresa:

Telefonní spojení:

E-mail:

Přeji si/nepřeji si, aby mi byly zasílány programy výstav a akcí muzea elektronickou poštou.

FESTIVAL V ZÁMKU A PODZÁMČÍ TENTOKRÁT NA HORÁCH, NA DOLÁCH

Muzeum Komenského v Přerově se jako regionální, bývalé okresní, muzeum zabývá nejen dějinami školství, ornitologií a uměleckým kovářstvím, ale také dějinami města Přerova a celého širšího regionu (Přerovsko, Lipensko, Tovačovsko). Protože se v rámci tohoto území nachází významný moravský folklorní region Haná a její přechodová oblast Záhoří, je pochopitelné, že se sběr předmětů zaměřoval a dodnes zaměřuje i na etnografický materiál. A protože nestačí minulost pouze dokumentovat, ale také propagovat, angažuje se muzeum také v aktivitách, které směřují k ožívování a udržování lidových tradic a kultury.

Kromě zapojení se do přerovského masopustu je muzeum vtaženo jako spolupřadatel do realizace folklorního festivalu *V zámku a podzámčí*. Tuto akci pořádá od roku 2007 místní

Folklorní soubor Haná Přerov. Hlavní děj festivalu se pravidelně odehrává v kulisách historického Horního náměstí, někdy i v jeho blízkém okolí (hradby u řeky Bečvy, Letní divadelní scéna zámku, Loděnice).

Letošní v pořadí již sedmý ročník festivalu *V zámku a podzámčí* se uskuteční v pátek a sobotu 14. a 15. června 2013. Nese podtitul *Na horách, na dolách* a bude se věnovat srovnání lidové kultury v úrodných nížinách a na horách. Pro školní kolektivy bude v pátek dopoledne uspořádán v areálu zahrady U Bečvy I vzdělávací pořad na téma život našich předků na horách a na dolách. Již tradiční komponovaný páteční večerní program, který se odehraje pro změnu přímo na Horním náměstí, jistě zaujme veřejnost svou jedinečnou atmosférou. Hlavní roli odehrají soubory Valašský vojvoda z Kozlovic a Krajina z Olomouce. Sobotní program zahájí v 9.00 hodin Dechový orchestr Haná při ZUŠ Bedřicha Kozánka v Přerově. Od 10.00 hodin představí divákům své umění vybrané dětské folklorní soubory, které se umístí na a 3. místech v jarních krajských přehlídkách dětských souborů. V pravé poledne propukne finále pěvecké soutěže O zámecký klíč a od 14.00 hodin pak na diváky bude čekat hlavní program festivalu, který předvede to nejlepší z lidového umění Hané, Lašska, Slezska, Slovácka, Slovenska a Valašska. Během celé soboty budou pro děti připraveny zábavné i poučné soutěže. (lm)

KALENDÁRIUM

neboli

CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT...

11. 4. v 17.00 - Archeologický výzkum sboru a školy jednoty bratrské v Přerově, na Marku. Přednáška Mgr. Zdeňka Schenka a Bc. Jana Mikulíka. Korvinský dům, Horní nám. 31, Přerov.

27. 4. od 10.00 do 17.00 - Propojení strážců Jantarové stezky. Vizuální spojení hradů Helfštýn, Starý Jičín a Hukvaldy dalekohledy přerovské Meopty.

27. 4. od 20.00 do 24.00 - Noční kování. Netradiční setkání kovářů. Hrad Helfštýn.

3. 5. - Noc slavíků. Komentovaná vycházka, vyprávění o králi pěvců s RNDr. Josefem Chytilém. Sraz v 20.00 u Ornis.

4. 5. - Author Šela Marathon. Závod horských kol. Hrad Helfštýn.

16. 5. v 17.00 - Hrad, památky, příroda a zajímavosti Českého středohoří. Přednáška Lubomíra Vyňuchala. Korvinský dům, Horní nám. 31, Přerov.

16. 5. v 17.00 - O cestách světla aneb počátky optiky. Přednáška RNDr. Vladimíra Chlupa. Korvinský dům, Horní nám. 31, Přerov.

24. 5. od 18.00 do 23.00 - (Me)optická noc. Muzejní noc na přerovském zámku.

25. - 26. 5. od 9.00 do 18.00 - IV. ročník festivalu vojenské historie. Hrad Helfštýn.

1. 6. od 10.00 do 18.00 - Divadelní den pro děti i dospělé v podání divadla Tramtárie z Olomouce. Hrad Helfštýn.

4. 6. v 17.00 - Meopta v proměnách času Přednáška Jaroslava Sypěny a Zuzany Veselé. Korvinský dům, Horní nám. 31, Přerov.

14. - 15. 6. - Folklorní festival „V zámku a podzámčí“. Horní náměstí, hradby a zámek v Přerově.

15. 6. - Rockový Helfštýn. IV. ročník hudebního setkání. Hrad Helfštýn.

18. 6. v 17.00 - Astronomické dalekohledy. Přednáška RNDr. Miloše Slaného. Korvinský dům, Horní nám. 31, Přerov.

20. 6. v 17.00 - Večerní prohlídka živého města. Komentovaná prohlídka města s RNDr. Josefem Chytilém. Sraz v 19.00 před přerovským zámkem.

22. 6. - Ornitologická exkurze. Komentovaná vycházka s ukázkou vědeckého výzkumu ptáků pomocí kroužkování. Provází RNDr. Josef Chytil. Sraz v 9.00 před restaurací U Čápa v Záhlincích.

27. 6. od 7.00 do 19.00 - Za památkami Blanenska. Uměleckohistorický zájezd. Odjezd v 7 hodin od kina Hvězda. Průvodce Mgr. Kamil Lukeš

29. 6. od 15.00 do 18.00 - Hafani na Helfštýně. Přehlídka psích dovedností. Hrad Helfštýn.

ZPRAVODAJ MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ duben - červen 2013

Texty: Josef Chytil, Jana Kosturová, Helena Kovářová, Jan Lauro, Kamil Lukeš, Lubor Maloň, Petr Sehnálek, Kristina Sehnálková, Kateřina Tomešková, Lucía Turčoková a Lubomír Vyňuchal

Foto: archiv Muzea Komenského v Přerově, archiv firmy Meopta, František Pospíšil

Redakce a grafická úprava: Kristina Sehnálková
Vydalo muzeum Komenského v Přerově v roce 2013
Příští číslo vyjde 28. června 2013.

Olomoucký kraj

Muzeum Komenského v Přerově je zřízeno a financováno Olomouckým krajem.

